

ภาคหวัง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๔

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ข้อ ๑๔๗. เขาถามว่า

ถาม : เรื่องของธรรมชาติ ว่าธรรมชาติเกิดภัยพิบัติมาก เกิดจากภัยพิบัติจากสิ่งทำลายล้างโลก เพราะชาวโลกสร้างบาป หากกรรมเยอะจนไม่เห็นธรรม ผมเห็นด้วยนะครับ ผมคิดมานานแล้ว มีทางเดียวคือล้างโลกเสียใหม่แล้วเริ่มต้นใหม่ ผู้คนจะได้เชื่อฟังในปัจจุบันนี้ ในวงการปฏิบัติก็มีความเห็นแตกต่างกัน

หลวงพ่ : นี่เขาถามนะ อารัมภบทมา แล้วถามข้อที่ ๑.

ถาม : ๑. มนุษย์ไม่เห็นธรรม มนุษย์พิพากษาให้มนุษย์สงบสุขไม่ได้ เพราะมนุษย์สร้างกรรมไว้มาก มีทางเดียวคือธรรมชาติจะเอาคืน จิตวิญญาณของมนุษย์กับธรรมชาติเป็นปฏิสัมพันธ์กันใช่ไหม? ด้วยความเคารพ

หลวงพ่ : เออ นี่พูดถึงคำถามนะ ถ้ามีอะไรคู่กัน ค่อยว่ากัน คือเขาหวังว่าถ้ามีการกระทำขึ้นมา มีการล้างโลกแล้วเกิดมนุษย์ขึ้นมา เขาคิดว่ามนุษย์จะเป็นมนุษย์ที่ดีไง นี่คือการหวังของเขา ความคาดหวังของเขาเพราะเราเห็นแล้วมันเบื่อหน่ายใช่ไหม? คุณสงคมสิ สงคมมีปัญหาแล้วเกิดภัยพิบัติขึ้นมา นี่เขาสนใจว่าถ้ามันได้ล้างไปแล้วมนุษย์จะเป็นคนใหม่ขึ้นมา

ไม่ใช่หรอก ล้างไปแล้วเกิดมาก็มนุษย์อย่างเดิมนี่แหละ มนุษย์ก็คือมนุษย์ เพราะว่ามันเกิดจากกรรม การกระทำของคนมันไม่เหมือนกัน การชะล้างวัตถุอย่างเช่นเวลาเราเดือดร้อนขึ้นมา เห็นใหม่ เรามีความทุกข์ขึ้นมา เราเข้าไปอาบน้ำชำระล้างร่างกาย ความสกปรกเรื่องของร่างกายออกหมดไป แต่หัวใจมันล้างไม่ได้หรอก

นี่ก็เหมือนกัน ล้างโลกๆ มันล้างโลก เห็นไหม คุณใช้เวลาเขาเกิดสงครามการล้างเผ่าพันธุ์ เขาจะฆ่าให้สะอาด เขาจะฆ่าทำลายล้างเพื่อความสะอาดมันเป็นไปได้ไหม? มันเป็นไปได้หรือไม่หรือ ยิ่งฆ่าเนี่ยยิ่งเกิดการอาฆาตมาดร้าย ยิ่งฆ่ายิ่งเกิดการแตกแยก นี่ก็เหมือนกัน เขาบอกว่าถ้าเกิดภัยธรรมชาติ มนุษย์พิพากษามนุษย์ไม่ได้ ฉะนั้น มนุษย์ต้องให้ภัยธรรมชาติพิพากษา ทำลายให้หมดเลย แล้วคนเกิดมาจะได้เป็นคนที่ดีอยู่ในศีลธรรม

นี่มันเป็นการคาดหวัง เป็นการคาดหวังของเราว่าถ้าเกิดการชำระล้างแล้วเกิดใหม่คนเรานั้นจะดีขึ้นมา นี่เพราะเราเห็นว่ามันเป็นความทุกข์ใจ เห็นว่าภัยธรรมชาติ เห็นโทษของมันว่าอย่างนั้นเถอะ พอเห็นโทษของมัน คุณนะคุณภัยธรรมชาติในปัจจุบัน อุทกภัยนี้จิตอาสาเยอะนะ คนเข้าไปช่วยเหลือเจ้าหน้าที่เยอะ แต่คนที่เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ก็เยอะ เห็นไหม คนที่เข้ามาหาผลประโยชน์ก็เยอะ นี่แล้วจิตใจมันเหมือนกันไหมล่ะ?

นี่ก็เหมือนกัน เวลาบอกว่าให้มันล้างโลกไปเลย แล้วคนเกิดใหม่มาเห็นภัยแล้วมันจะเป็นคนดีขึ้นมา คนเห็นภัยดีขึ้นมา เห็นภัยเพื่อใจเป็นธรรมก็มี แต่เห็นภัยถ้าใจไม่เป็นธรรมล่ะ? คำว่าเป็นธรรมๆ มันต้องฝึกฝนขึ้นมา มันต้องมีจิตใจ มีการกระทำขึ้นมา แล้วมันไม่เป็นวาระของกรรมด้วย วาระของกรรมคือเวลามันบีบคั้นขึ้นมาไง

เวลาคนเป็นคนดีนะ เวลาถึงคราวจำเป็นขึ้นมาเขาต้องเอาตัวรอดของเขา แต่ถ้าคนมีหลักของใจนะ ถึงจะวิกฤติขนาดไหนเขาไม่ทำความผิด เขาไม่ทำนอกกลุ่มนอกทาง เขาจะเข้มแข็งของเขาแล้วก็ผ่านไปให้ได้ เหมือนที่ว่าพระโพธิสัตว์ๆ เห็นไหม เขาเกิดเป็นกระรอก อยู่ชายทะเลม่นพัตร์รุนแรงไง พอพัตร์รุนแรงจนรังกระรอกตกไปในทะเล นี่พระโพธิสัตว์เป็นกระรอกนะ เอาหางไปจุ่มน้ำทะเลขึ้นมาสะบัด เอาหางไปจุ่มน้ำทะเลขึ้นมาสะบัด ขึ้นมาสะบัด สะบัดจนเทวดาทนไม่ไหว เทวดาแปลงกายมาเป็นมนุษย์ถามว่า

“กระรอกทำอะไร?”

“ลมมันพัด รังกระรอก ลูกกระรอกตกไปในทะเล อยากรจะเอาลูกคืน”

“อยากจะเอาลูกกินแล้วเอาหางจุ่มน้ำขึ้นมาสะบัด คิดว่าน้ำมันจะแห้งไหม?”

“จะแห้ง ไม่แห้งไม่รู้ แต่ด้วยความผูกพันจะเอาให้ได้”

นี่เอาหางนะ ไปจุ่มน้ำขึ้นมาแล้วสะบัด เอาหางไปจุ่มน้ำขึ้นมาสะบัด สะบัดให้น้ำแห้งไปเพื่อจะเอาลูกกินมา น้ำมันเป็นไปได้อะไรไหม? มันเป็นไปไม่ได้

นี่ก็เหมือนกัน ถึงคราววิกฤติไป ถึงคราววิกฤติถ้าคนมีหลักเขาทำของเขา นี่กระรอกนั้นเป็นพระโพธิสัตว์ชาติหนึ่ง จนเทวดาต้องไปเอาลูกกินมาให้ ถ้าคนมีหลักมีเกณฑ์ เห็นไหม ถึงจะวิกฤติขนาดไหนเขาก็ไม่ทำความผิด แต่ถ้าพูดถึงคนไม่มีหลักมีเกณฑ์ มันมีความจำเป็นขึ้นมามันไหลไปตามนั้นไป

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราปฏิบัติ เห็นไหม เวลาเรานั่งไปมันเกิดเวทนาขึ้นมา ความทุกข์เกิดขึ้นมา ความบีบคั้นมันเกิดขึ้นมา นี่เรามีหลักเกณฑ์ของเราไหม? ถ้ามีหลักเกณฑ์ขึ้นมา เรามีปัญญาของเรา เราแยกแยะของเรา ถ้าจิตเป็นสมาธิมันสามารถผ่านวิกฤตินี้ไปได้ ถ้าผ่านวิกฤติไปได้มันปล่อยวางหมดด้วยปัญญาของเรา อย่างนี้จะเห็นผล ถ้าเห็นผลแล้ว คนๆ นี้จะเป็นคนดี เป็นคนดีไป ถ้าคนดีเป็นคนมีศีลธรรม แต่ถ้าเป็นธรรมชาติมันเป็นเรื่องของธาตุ เรื่องของธาตุ เรื่องของวัตถุจากภายนอก

นี่วัตถุภายนอก คุณก็ดูเขาทั้งลูกเลยเขาระเบิด เขาทำลายออกหมดเลยเป็นที่ราบ เขาปรับพื้นที่ เขาสร้างบ้านเรือนของเขา เขาทำของเขา นี่เขาก็ทำได้ นี่ภัยพิบัติก็ส่วนภัยพิบัติ นี่ความเห็นว่าถ้ามันเป็นเรื่องของธรรมชาติ ธรรมชาติ เห็นไหม ถ้าใจเป็นธรรม ธรรมชาติคือสสาร คือวัตถุ แต่เวลาเรามีความเห็นของเราละ คือเราคาดหวังอยากให้ เป็นสิ่งที่ดี ให้เป็นธรรม เราคาดหวังความดีๆ ทั้งนั้นแหละ แต่เป็นความคาดหวังไม่ใช่ความจริง

ถ้าความจริง เห็นไหม “ผู้ใดปฏิบัติธรรมด้วยความดีใจแก่ธรรม ไม่สมควรแก่ธรรม” ไม่ใช่ธรรม มันต้องมีความจริงของมันมันถึงเป็นธรรมขึ้นมา ฉะนั้น เวลาปฏิบัติขึ้นมา สิ่งนี้เขาไม่รู้ตัว เกิดภัยพิบัติ การล้างโลกเขาไม่รู้ตัวนะ ถึงรู้ตัวเกิดสงคราม คุณใช้เวลาหนีภัยสงครามกัน เขาหนีเอาชีวิตรอดเขายังบีบคั้น ยิ่งตายไปด้วยความเจ็บช้ำน้ำใจ

ฉะนั้น สิ่งนี้มันสร้างให้มนุษย์เป็นคนดีไม่ได้ คือภัยธรรมชาติจะมาชำระล้างบาป จะล้างหมดเลยแล้วเกิดเป็นคนดี คนจะเป็นคนดีขึ้นมา มันเป็นไปได้หรือ มันไม่เป็น ไม่เป็นอย่างที่คาดหวัง แต่เวลามันถึงคราวคนจะดี จะช่วยอยู่ที่การฝึก อยู่ที่การกระทำ อยู่ที่เรื่องของหัวใจ อยู่ที่การประพฤติปฏิบัติ นี่ดูสิกว่าเราจะมีศรัทธาความเชื่อของเรา เราพยายามพัฒนาของเราขึ้นมา นี่สิ่งนี้เป็นความจริง แต่ถ้าเป็นเรื่องของวัตถุนะไม่เป็นความจริง

เราช่วยเหลือเอื้อจางกันนะ เวลาคนทุกข์ คนยาก เห็นไหม เราไปให้สิ่งของเขา เขาซาบซึ้งนะ เขาซาบซึ้งถึงความเป็นห่วงของเรา เขาซาบซึ้งมาก แต่ความซาบซึ้งก็คือความซาบซึ้ง แล้วนี่เวลาชีวิตเขาล่ะ? เขาทำของเขาขึ้นมาล่ะ? นั่นเป็นชีวิตของเขา ถ้าเขาทำของเขานั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ฉะนั้น สิ่งที่ว่านี่เราคาดหวังใจ ด้วยความคาดหวัง คาดหวังว่าเราอยากให้อะไรดี อยากให้โลกนี้ดี อยากให้เขาอยู่กันด้วยความร่มเย็นเป็นสุข

นี่แล้วเราคาดหวังอย่างนี้ ถ้าพูดถึงเผด็จการ อำนาจเผด็จการเขาก็คิดอย่างนี้เหมือนกัน คิดว่าอยากให้เป็นคนดี แล้วทำลายล้างเขาหมดเลย ทำลายให้คนอื่นเป็นคนดี โดยการบังคับให้เป็นคนดีนี้เป็นไปได้ การบังคับให้เป็นคนดีนี้เป็นไปได้ แต่เราทำดีให้เขาดู เราทำดีให้เขาดู เห็นไหม นี่ดูสิองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะรู้สัตว์ชั้นสัตว์ ถ้าเป็นวิทยาศาสตร์นั้นก็ซ่อนไปหมดเลยสิ นี่มนุษย์ทั้งนั้น เอามนุษย์สำเร็จไปหมดเลย แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว จนทอดธุระจนต้องให้พรหมมานิมนต์

แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จด้วย เวลาเสด็จด้วย เวลาจะไปเอาใคร คนๆ นั้นมีอำนาจวาสนา แล้วชีวิตเขาสั้นก็ต้องไปเอาคนๆ นั้นก่อน เพราะเดียวเขาจะหมดโอกาส นี่เอาเป็นคนๆ ไปนะ จิตใจเขาต้องมีวาสนา พูดแล้วเข้าใจกันได้ คนที่มีวาสนานะ พูดแล้วเขาพอรับรู้ได้ ถ้าคนไม่มีวาสนา พูดไปเถอะเขาไม่รับรู้กับเราหรือ พูดไปไหนมาสามวาสองศอก เข้าใจกันไม่ได้หรือ แต่ถ้าคนเข้าใจได้ เห็นไหม นี่เขาต้องมีอำนาจวาสนาของเขา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องเล็งญาณ แล้วไปเอาทีละคนๆ นะ แล้วนี่เราก็คาดหมายว่าสังคมให้เป็นคนดี แล้วเราจะล้างหมดเลย ธรรมชาติกวาดไปหมดเลย แล้วคนมันจะได้สำนึกผิด นี่เราก็คิดของเราเองแต่มันไม่เป็นแบบนี้ ถ้ามันจะเป็นสิ่งที่ดีก็ นี่ที่เราทำกัน เห็นไหม ฝึกสอนเขาให้เขาสำนึก ความสำนึกของเขา ความดัดแปลงของเขา นั่นแหละเขาจะเป็นคนดี ถ้าสังคมเราก็อิ่มเย็นเป็นสุขไปด้วย ถ้าสังคมมีความขัดแย้งเราก็อทุกข์ไปด้วย สะเทือนเราไปหมดแหละ แล้วเราจะทำสังคมให้ดีขึ้นมาได้ อย่างไร? แต่ถ้ายังไม่ไปกวาดล้างอย่างนี้เป็นไปไม่ได้หรอก

เขาว่าธรรมชาติจะกวาดไปหมดเลย ให้คนเกิดขึ้นมาใหม่ ใหม่นี้มันเป็นถึงคราวเวร คราวกรรมมันเกิดนะ ถ้าคราวเวร คราวกรรมมันเกิดขึ้นมา มันจะเกิดขึ้นมาเป็นอย่างนี้แหละ เพราะคำถามเขาถามว่า

ถาม : มนุษย์ไม่เห็นธรรม มนุษย์พิพากษาให้มนุษย์สงบสุขไม่ได้ เพราะมนุษย์สร้างกรรมไว้เยอะ มีทางเดียวคือธรรมชาติเอาคืน จิตวิญญานของมนุษย์กับธรรมชาติเป็นปฏิสัมพันธ์กันใช่ไหมครับ

หลวงพ่ : ปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์มันปฏิสัมพันธ์กันอยู่ เพราะเราต้องอาศัยอยู่ เพราะเราก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง การเกิดของมนุษย์ ความเป็นอยู่ของมนุษย์ก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง นี่ธรรมชาติโดยสภาวะแวดล้อม เห็นไหม ถ้าเรารักษาสภาวะแวดล้อม เราไม่ทำลาย มนุษย์ก็เกิดมีความสุขขึ้นมา ที่นี้เวลาคนที่ทำลายเป็นคนที่ไหนล่ะ? เวลาชุมชนใดที่เขารักษาสภาวะแวดล้อมของเขา ส่วนใหญ่แล้วคนจากนอกชุมชนเข้าไปเอาผลประโยชน์จากชุมชนนั้นล่ะ? นี่แล้วมันจะแก้ไขอย่างไร?

นี่พูดถึงว่าสภาวะแวดล้อมมันเป็นไปนะ อันนี้มันเป็นภาพกว้าง เห็นไหม สภาพกรรม กรรมร่วม กรรมของคนส่วนใหญ่ แล้วกรรมของเราล่ะ? ถ้าสภาพกรรม กรรมร่วมกัน นี่ภิกษุทำอาบัติด้วยกัน ปลงอาบัติไม่ตก ต้องไปปลงอาบัติกับคนที่ไม่ได้ทำด้วย เพราะทำร่วมกัน แล้วมาปลงอาบัติมันก็เหมือนกับรู้กัน ภิกษุที่จะปลงอาบัติ ถ้าทำกรรมด้วยกันมา มันจะปลงอาบัติไม่ตก

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าพูดถึงกรรมร่วมกันมา สภาวกรรม เรื่องของธรรมชาติ เขาถามมา ที่เราพูดนี้เราพูดเพื่อความเห็นใจ ถ้ามีความเห็นอย่างนี้ ความเห็นว่าถ้าธรรมชาติมันจะกวาดล้าง แล้วคนจะเกิดมาเป็นคนดี ทุกอย่างจะเป็นคนดี ถ้าคิดอย่างนี้มันก็คิดเหมือนลัทธิความเชื่อทางอื่นใจ ว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้าง เพราะเป็นผู้สร้างกวาดล้างไปหมดเลย แล้วเราสร้างขึ้นมาให้มันดี แต่ถ้าเป็นศาสนาพุทธไม่เป็นเช่นนั้น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ใครทำอะไรก็ต้องได้อย่างนั้น

ฉะนั้น คนเราทำบาป ทำกรรมมาไม่เหมือนกัน ที่นี้ทำบาป ทำกรรมมาไม่เหมือนกัน เวลาเกิดภัยพิบัติทำไมมันเสมอหน้ากันไปหมดเลยล่ะ? ความเสมอหน้าไปหมดมันก็มีความทุกข์ ความร้อนมากน้อยแตกต่างกันนะ ถ้าคนที่มีความดี คนที่เขามีหลักธรรมในหัวใจเขาพอรับสิ่งนี้ได้ คำว่าพอรับได้ พอรับได้เพราะมันเป็นภัยธรรมชาติ

มันเป็นธรรมชาติหนึ่ง มันเป็นสภาวกรรมที่ร่วมกันมา แล้วภัยธรรมชาติ เห็นไหม แต่ถ้าคนที่รับไม่ได้มันจะทุกข์ร้อน เจ็บร้อนจนทำร้ายชีวิตตัวเองก็ยังมี นี่สิ่งที่มันเกิดขึ้นมา ที่ว่าใครทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วมันเป็นกรรมของคน เป็นสภาวกรรม สภาจะส่วนรวม แต่ถ้าเป็นกรรมส่วนตัวล่ะ? มันซ้อนกันอยู่ เห็นไหม ถ้ามันซ้อนกันอยู่มันก็เป็นกรรมร่วมกัน

ฉะนั้น ถ้าเราคิดอย่างนั้นเราต้องย้อนกลับมา ถ้าเรื่องของสังคมเราก็ต้องดูแลรักษา ต้องรับผิดชอบนั้นล่ะจริง แต่เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันเป็นเรื่องส่วนบุคคล มันเป็นเรื่องของเรา เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าไปองค์เดียว แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา นี่สั่งสอนตั้งแต่สามโลกธาตุ สั่งสอนได้หมด รู้ได้หมด ที่นี้สั่งสอนนี้สั่งสอนใคร? ถ้าสั่งสอนคนที่อยากรู้ คนที่ประพฤติปฏิบัติ คนที่มีอำนาจวาสนา คนที่ทำแล้วได้ผล แต่คนที่ไม่ได้ผลท่านก็บอกให้ระดับของท่าน ให้ระดับของสร้างบารมีไป

ระดับของการสร้างบารมี เห็นไหม ถ้าสร้างบารมีไป อย่างเช่นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะมาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้นี่เป็นพระโพธิสัตว์มา ก็สร้างสมบุญคุณธิการมาเหมือนกัน ฉะนั้น คนที่พูดแล้วเข้าใจไม่ได้ท่านก็ให้สร้างสม

บารมี ให้ระดับของท่านนี้เข้าใจได้ พอให้ประพาศปฏิบัตินี้เข้าใจไม่ได้ แล้วพอประพาศปฏิบัติไปมันแลบด้วย จิตใจมันแลบออกๆ

ฉะนั้น เวลาบอกว่าเป็นเรื่องส่วนบุคคลๆ ถ้ามันเป็นไปได้มันเป็นเรื่องจริงอย่างนี้ ถ้าเป็นอย่างนี้ แล้วคิดดูสิว่าใครจะมีหลักเกณฑ์อย่างนี้ทำเข้ามาได้ ฉะนั้น ถ้ามันกวาดล้างแล้วมันเป็นไปได้หมดมันก็เสียหายกันไปหมด ถ้าคิดอย่างนั้นมันเป็นเผด็จการ แต่ถ้าเป็นธรรมเขาต้องทำของเขา เขาต้องรู้ของเขา โดยความเป็นจริงของเขา ถ้าเขาไม่รู้ของเขา เป็นความจริงของเขามันก็เป็นความจริงขึ้นมา นี่มันเป็นเรื่องโลกกับธรรม ถ้าเรื่องโลกเป็นอีกอย่างหนึ่งนะ ถ้าเราคาดหมายเป็นแบบนี้ ถ้าเป็นความจริงมันจะเป็นแบบนี้ นี่ก็คือว่าคาดหวังเอาเฉยๆ

นี่ข้อ ๗๔๗. ถ้าพูดถึงเป็นประเด็นมันก็ไม่เป็นประเด็นหรอก แต่เราอยากพูดไป เราอยากพูดว่าถ้าเราคิดกันอย่างนั้น เราทำกันอย่างนั้น มันเป็นเรื่องของสสาร เรื่องของวัตถุ มันไม่ใช่เรื่องของจิตใจ เรื่องของจิตใจมันรู้สุข รู้ทุกข์ มันเฉา มันเหงา มันหงอย เวลามันคึกคะนอง มันออกไปจนเลยไม่มีเหตุ ไม่มีผลของมัน แต่ถ้าเป็นความจริงมันจะเป็นเหตุเป็นผลของมัน มันเป็นคนละเรื่องกัน นี่มันไม่ใช่เรื่องของสสาร เรื่องของวัตถุ มันเรื่องของชีวิต เรื่องความเป็นไป

ฉะนั้น มันถึงเป็นเรื่องของธรรมนะ อันนั้นพูดให้เข้าใจเท่านั้นเอง เพราะเป็นเรื่องความคาดหวัง ทุกคนคาดหวัง แล้วคาดหวังมันก็เป็นเรื่องของโลกๆ ไป

ที่นี้ข้อ ๗๔๘. เนาะ

ถาม : ๗๔๘. เรื่อง “ทำอย่างไรจะยกเป็นวิปัสสนา”

นมัสการหลวงพ่อกับ กระทบภาวนาแบบรู้ลมหายใจเป็นหลัก และหัดรู้ทันความคิดที่ผุดขึ้น พอรู้ทัน ความคิดก็จะดับไปไม่ปรุงต่อ ทำไปเรื่อยๆ จนเวลามันผุดขึ้นมาแว็บเดียวก็รู้ทัน แล้วดับลงเร็วขึ้น เวลานั้นภาวนา ความคิดเกิดขึ้นก็รู้ทันจนดับไปอย่างรวดเร็วมาก คำถามว่า ทำอย่างไรจึงจะเป็นวิปัสสนา หรือจะต้องหิบบเอาความคิดที่มันผุดขึ้นมาพิจารณา สิวถึงสาเหตุของการเกิดของมัน พิจารณาถึงโทษของมัน เห็น

สังขารที่มันปรุงขึ้นมารับ ขอรบกวนหลวงพ่อบิณฑบาตขั้นตอนของการภาวนาแบบจิตแบบกระจำตั้งแต่ต้นถึงที่สุดด้วยครับ

หลวงพ่ : อันนี้ละ เวลาพูดถึงเราจะบอกว่านี่ “โลกกับธรรม” อีกแหละ โลกกับธรรมนะ คำว่าโลก ความคิดของเราเป็นเรื่องโลกๆ แล้วมันอยู่ที่วุฒิภาวะ คนเข้มแข็ง คนอ่อนแอ ถ้าคนเข้มแข็งนะ มันจะรู้เท่า รู้ทันตามความเป็นจริง แต่ถ้าคนอ่อนแอนะ นี่มันอารมณ์ความรู้สึก เมาไม่ใช่จิต ความคิดไม่ใช่จิต ทีนี้พอความคิด ความคิดมันเกิดดับ เราไล่ความคิดไปมันเกิดดับ พอมันเกิดดับแล้วเราก็อ่านมันทันๆ ความคิดมันเกิดดับแต่มันไม่เข้าถึงจิตใจ

เราจะบอกว่าถึงเป็นสมาธิมันยังไม่เป็นสมาธิ ถ้าเป็นสมาธิจะไม่ใช่สับสนแบบนี้นี่มันสับสนไป สับสนว่า “ ๑. กระผมภาวนาแบบคูลมหายใจ” ถ้าคูลมหายใจ ลมหายใจ มันจะชัดเจน อานาปานสติเรากำหนดลมหายใจ ลมหายใจจะชัดเจนกับเรา เราจะอยู่กับลมหายใจ ลมหายใจจะสั้น จะยาว จะละเอียด จะหายาบเราจะรู้ทันลมหายใจ

พอรู้ทันลมหายใจโดยจิตชัดเจนนะ แต่พอเรากำหนดลมหายใจ อานาปานสติเรากำหนดลมหายใจมันแลบออก มันคิดไปเรื่องนู่น เรื่องนี้ มันทิ้งลมหายใจมาแล้วไง นี่อานาปานสติงานมันไม่ต่อเนื่องแล้ว พอมันอย่างนั้นเข้าเขาถามว่า

ถาม : ผมภาวนาคูลมหายใจเป็นหลัก และรู้ทันความรู้สึกนึกคิดที่ผุดขึ้น

หลวงพ่ : ความรู้ทันความคิด นี่ลมหายใจกับความคิด ความคิดมันเป็นปัญญาอบรมสมาธิแล้ว นี่ความคิดคือมันออกรู้ ฉะนั้น พอความคิดมันปรุงขึ้นมาจนมันผูกก็รู้ อ้าวภาวนาอานาปานสติทำไมความคิดผุดล่ะ? ถ้าความคิดมันรู้ ใ้มันรู้กับลมหายใจมันแตกต่างกันไหมล่ะ? มันแตกต่างกันแล้ว

ถ้าอานาปานสติคือกำหนดลมหายใจ ลมหายใจแล้วเกาะลมหายใจ จิตมันละเอียด มันหายาบมันจะรู้ของมัน จิตมันจะละเอียด มันหายาบ สิ่งที่อยู่คือลมหายใจมันหายาบละเอียด นี่ถ้ามันละเอียดเข้าไป มันจะใสเลยนะ ใสเลย ลมหายใจ เห็นลมหายใจชัดๆ เลยแล้วถ้ามันละเอียดเข้าไปๆ จนมันไม่รับรู้ลมหายใจเลย มันปล่อยลมหายใจแต่ตัวเองรู้ชัดเจน นี่อานาปานสติมันละเอียดเข้าไปจะลึกซึ้งกว่านี้เยอะ

ฉะนั้น พออานาปานสติปัฏ มันทะไม่มีความรู้สึกนึกคิดออกไปเรื่องความรู้สึกนึกคิดที่มันปรุงง่ ใถ้มันปรุงม้นทั้งลมมาแล้ว เราจะบอกว่า เขาบอกว่า

ถาม : ทำอย่างไรถึงจะยกขึ้นวิปัสสนา

หลวงพ่ : ถ้าจะยกขึ้นวิปัสสนา ทำอย่างไรเราจะสั่งของ ชื่อของ ทำอย่างไรเราจะชื่อของ เราจะชื่อของเราก็ต้องมีสตางค์ใถ้ ถ้าเรามีสตางค์เราก็ชื่อของใถ้ เราไม่มีสตางค์เราจะไปชื่อของใถ้อย่างไร?

ถ้าจะวิปัสสนามันก็ต้องมีจิตสงบก่อน นี้จิตใจที่มันสงบ จิตใจที่มันเป็นสมณะ สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน ถ้าไม่มีสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐานมันจะเกิดที่ไหนดละ? นี้เราเป็น นาย ก. นาย ก. จะซื้อรถ จะซื้อบ้าน จะซื้ออะไร นี้นาย ก. เอาเงินไปจ่ายแล้วโอนกรรมสิทธิ์เป็นของนาย ก. นาย ก. ต้องมีนาย ก. นาย ก. จะเป็นเจ้าของบ้าน นาย ก. จะเป็นเจ้าของรถ นาย ก. จะเป็นเจ้าของอะไร?

นาย ก. เป็นเจ้าของ นี้สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน ไม่มีสมถกรรมฐาน ไม่มีนาย ก. รถใคร? บ้านใคร? สมบัติใคร? อ้าว รถใครละ? รถเถื่อนหรือ? รถไม่มีเจ้าของ มาจอดอยู่ที่สาธารณะ รถของใคร นี้รถของใคร? แล้วบ้านนี้บ้านของใคร? บ้านนี้มันขวางทางน้ำอยู่เขาจะทำให้น้ำไหลนึ้บ้านของใคร?

สมถกรรมฐานคือตัวตนเรานั้นละ สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน เห็นไหม นี้ถ้ามีเจ้าของใช้ใหม่? เราซื้อรถ เราเป็นเจ้าของรถ เราซื้อบ้าน เราเป็นเจ้าของบ้าน เราซื้อรถยนต์กลไก ของสิ่งนั้นเราจะเป็นเจ้าของ ฉะนั้น ถ้าจะยกขึ้นวิปัสสนามันต้องมีผู้กระทำใถ้ ถ้ามีจิต จิตเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมโดยความเป็นจริง ถ้ามีจิต จิตเห็นกาย เห็นเวทนา โดยความเป็นจริง นั้นจะเป็นวิปัสสนา

ทีนี้ใถ้การทำสมณะ เห็นไหม คุณติการพิจารณากายๆ เป็นสมณะ นี้เกศา โลมา นขา ทันตา ตโจ ท่องกรรมฐาน ๕ ท่องกรรมฐาน การท่องก็เหมือนกับกำหนดพุทโธ นี้พิจารณากาย พิจารณากายเราก็นึกกาย มรณานุสติระลึกถึงความตาย พิจารณากายๆ ก็พิจารณาธาตุ พิจารณาธาตุมันสงบขึ้นมามันก็เป็นสมณะทั้งนั้นแหละ ถ้าจิตมันยังไม่เป็นความสงบอยู่มันไม่เป็นสมณะ แต่ถ้าจิตมันเป็นสมณะแล้ว จิตมันมีจิตแล้ว มีผู้เป็นสมาธิ

แล้ว ออกไปพิจารณาภายในวิปัสสนา วิปัสสนาขึ้นมาเพราะสมณะนั้นคือตัวคนในสมณะคือจิตติจิต คือเจ้าของลักษณะ เจ้าของผู้ที่ได้ผลมา

ถ้าได้ผลมา ฉะนั้น ถ้ามันจิตสงบ ทีนี้แล้วถ้ามันจิตไม่สงบ เมื่อไหร่จะได้วิปัสสนา? ถ้าวิปัสสนานะ ถ้าจิตมันไม่สงบเราใช้ปัญญา นี่เราใช้ปัญญาได้ ปัญญาในขั้นของสมณะไง ปัญญาของการขึ้นสมณะ อย่างเช่นอานาปานสติกำหนดลมหายใจซัดๆ มันอยู่กับลม ละเอียดยมาก ละเอียดยน้อย ขณิกสมาธิมันก็เห็นลมอยู่ แต่มันยังรู้ลมชัดเจนอยู่ แต่จิตก็สงบเล็กน้อยเป็นขณิกสมาธิ ถ้าอุปจาระจิตสงบมากขึ้นๆ นี่เห็นลมชัดเจนขึ้น เกาะลมชัดเจนขึ้น

พอนี้เป็นอุปจาระ ถ้ามันออกรู้ พอพิจารณาอานาปานสติจนจิตมันสงบ พอมันพักแล้วมันคลายตัวออกมา เพราะมันไม่กำหนดลมแล้ว พอมันไม่กำหนดลมแล้วเรามาใช้พิจารณา เห็นไหม พิจารณาขั้น ๕ พิจารณาต่างๆ มันใช้ปัญญาของมัน นี่ก็เป็นสมณะคือพิจารณาขึ้นมาเพื่อให้เกิดการทำสมณะสะดวกขึ้น แต่ถ้าพอมันคลายตัวออกมา เรากำหนดลมชัดเจนไป เราไม่ออกมาใช้ความคิด มันก็จากอุปจารสมาธิจะเป็นอัปปนาที่ชัดเจน ลมดี ขึ้น ละเอียดยขึ้น จนความรู้สึกเด่นชัดมาก มันวางลมหมดนะ มันวางลมหมด เพราะจิตออกรู้ลม จิตเกาะลมไว้

อานาปานสติ เห็นไหม พุทธานุสติ ธัมมานุสติ สังฆานุสติ นี่จิตออกเกาะไว้ ทีนี้ อานาปานสติคือจิตมันเกาะลมไว้ พอมันละเอียดย มันตั้งตัวมันได้มันปล่อยทุกอย่างเข้ามาเป็นตัวของมัน นี่มันปล่อยลมหมด ปล่อยลมสักแต่ว่า ปล่อยลม ปล่อยกาย ปล่อยทุกอย่างหมดเลย ปล่อยมาเป็นตัวมันเด่นชัดเลย อัปปนาสมาธิ

นี่อัปปนาสมาธิสักแต่ว่าชัดเจนมาก นี่แล้วเวลามันคลายตัวออกมา เห็นไหม คลายตัวออกมา ถ้าไม่คลายตัวออกมาก็คิดไม่ได้ คิดไม่ได้ ถ้ามันคลายตัวออกมา สิ่งนี้พอมันเห็นตามความเป็นจริงมันจะเป็นวิปัสสนา สิ่งนี้เป็นวิปัสสนา นี่ถ้าเราพิจารณาเริ่มต้นจากขณิกะ จากอุปจาระมันยังเป็นสมณะได้ เพราะจิตมันไม่สงบแน่นอน อย่างเช่นเราจะซื้อรถ มีเงินอยู่ ๕ บาทซื้อไม่ได้ เราจะซื้อรถเรามีเงินเท่าไร?

นี่ไงถ้าจิตมันสงบ เห็นไหม มันสงบ มันมีหลักฐานขึ้นมา มันออกใช้ปัญญา มันจะเป็นวิปัสสนา เพราะมันมีหลักฐานมั่นคง แต่ถ้าจิตมันสงบเล็กน้อย มีเงิน ๕ บาท ไปดูรถ มึงจะซื้อรถ มีเงิน ๕ บาทจะซื้อรถ นี่จิตมันไม่มั่นคง ไปซื้อรถก็จ้องไว้ก่อน แล้วกลับมาหาสตางค์ กลับมาทำความสะอาด กลับมาพุทโธ กลับมาใช้อุปปนาสมาธิให้มันมั่นคงขึ้นมา พอมันคงขึ้นมา จนเรามีเงินพอจะควานหรือจะซื้อสด ถ้าจะควาน เงินเท่าไร จะควาน เงินถ้าจะซื้อสดเท่าไร? ถ้าเงินมันพอขึ้นมา มันก็ใช้ได้

นี่เขาถามว่า

ถาม : แล้วอย่างไรถึงเป็นวิปัสสนา

หลวงพ่ : นี่ไงวิปัสสนา ถ้าจิตมันสงบแล้วมันวิปัสสนามันจะรู้ของมัน มันจะเป็นตามความเป็นจริงของมัน ฉะนั้น มันจะไม่สับสนไง ถ้าเราสับสนใช่ไหม? นี่เราบอกว่า

ถาม : กระผมกำหนดรู้ลมหายใจ ภาวนาแบบรู้ลมหายใจ อานาปานสติ แล้วหัดดูความรู้สึกนึกคิดไปด้วย

หลวงพ่ : เฮ้อ ค่อยๆ ค่อยๆ ทำไป เพราะเริ่มต้นหลวงตาท่านบอกว่า

“การภาวนาที่ยากที่สุดคือเริ่มต้นกับขั้นสุดท้าย”

ขั้นเริ่มแรกนี้ยากมาก แล้วขั้นสุดท้าย ขั้นเริ่มแรกมันจะยากมาก ยากมากเพราะอะไร? เพราะคนทำงานไม่เป็น เหมือนคนหัดทำงาน ได้ตำแหน่งใหม่แล้วทำงานใหม่ ต้องฝึกงาน ฝึกงานทำงานให้ได้ พอทำงานได้แล้ว เราทำงานได้แล้วเราไปได้แล้ว

นี่ก็เหมือนกัน เริ่มต้นมันจะสับสนอย่างนี้ เพราะเราทำไม่ได้ ทำไม่ได้ แล้วจับผิด จับถูกไปหมด สิ่งใดที่จะเอามาเป็นประโยชน์นี้จับผิด จับถูกนะ มีคนเอาไว้ทำประโยชน์ มันก็เอามาคาบมือตัวเอง เอามาคาบมือตัวเอง มาทำตัวเองมีแต่บาดแผลไปหมดเลย แล้วถึงงนะ เอ๊ะ ภาวนาต้องเป็นสุขสิ ทำไมเลือดโชกเลย เลือดโชกมันทำไม อยู่นะสิ

เราค่อยๆ ทำ เลือดโชกก็ไม่เป็นไร นี่เราวางไว้แล้วเรารักษาแผลเรา แล้วเราทำของเราไปใหม่ ฝึกหัดของเราไป เห็นไหม นี่เขาบอกว่า

ถาม : คำถาม จะทำอย่างไรถึงเป็นวิปัสสนา หรือจะต้องหยิบเอาความคิดที่มันผูกขึ้นขึ้นมาพิจารณา สิวถึงสาเหตุของมัน พิจารณาเห็นถึงโทษของมัน เห็นถึงสังขารที่มันปรุงขึ้นมา ขอรบกวนหลวงพ่อดอกบฏาณาแบบคูจิตแบบกระจำง

หลวงพ่ : แบบคูจิตไม่พูดถึงเขาแล้วแหละ เพราะแบบคูจิต พอพูดถึงมันก็เหมือนเราชี้โพรงให้กระรอกทุกอย่าง กระรอกมันก็จะหลบหลีกไปตลอด หลวงปู่ดูลย์ท่านบอก

“จิตส่งออก นี่ความคิดทั้งหมด จิตส่งออกทั้งหมดเป็นทุกข์ จิตที่มีความรู้สึกนึกคิด ความคิดทั้งหมดคือจิตส่งออก”

“จิตส่งออก เห็นไหม เป็นสมุทัย ผลของมันเป็นทุกข์ คูจิตๆ จนจิตเห็นอาการของจิตเป็นมรรค” นี่คูจิตนะจนจิตเห็นอาการของจิต ถ้าจิตเห็นอาการของจิตเป็นมรรค เห็นไหม เป็นมรรค ผลของเห็นความเป็นมรรคเป็นนิโรธ นี่ไงคูจิตๆ คูจิตจนมันสงบ คูจิตสงบแล้วจิตเห็นอาการของจิต คือจิตเห็นขันธ ๕ จิตก็เหมือน เราทำสมณะ สมณะคือว่าประสาเราพอถึงสมณะแล้วนี่มันก็ออกวิปัสสนา

คูจิตๆ ต้องการให้สมณะ คือบังคับ เหมือนกับเราบังคับพุทโธ พุทโธให้มันหยุดนิ่งให้ได้ ถ้าหยุดนิ่งได้แล้วมันจะเห็นความคิด เพราะความคิดเป็นขันธ ๕ เห็นไหม คูจิตจนเห็นอาการของจิต ถ้าเห็นอาการของจิตแล้วพิจารณา นั่นมันเป็นมรรค ถ้าเป็นมรรค จิตเห็นอาการของจิตเป็นมรรค เป็นมรรคแล้วพิจารณาไปจนมันเป็นนิโรธ

นี่โดยที่หลวงปู่ดูลย์ท่านคนภาวนาเป็นท่านบอกหลัก แต่ถ้าภาวนาไม่เป็น เราชี้โพรงให้กระรอกไป มันเป็นอย่างนั้น มันเป็นอย่างนั้นนะ แล้วกิเลสมันหลบอยู่แล้ว กิเลสมันอยากออกอยู่แล้ว กิเลสมันอยากได้มรรค ได้ผล มันตะครุบเงาอยู่แล้ว ไม่มีเงามันก็ตะครุบอยู่แล้ว แล้วเราไปชี้เงาให้มัน บอกว่านี่นะ นี่โพรงนะ นี่โพรงนะ ในนี้มีอาหารนะ ในนี้มีเหยื่อนะ กิเลสมันก็ชอบนะสิ

หลวงปู่คุณของท่านเป็นต้นตำรับคูจิตเลย แล้วท่านพูดพร้าเพื่อชี้โพรงให้กระรอก ออกไปไหม? หลวงปู่คุณของท่านไม่ชี้โพรงให้กระรอกเลย เพียงแต่ท่านมีแต่พยายามจะ ปกป้อง ท่านจะพยายามทำให้ผู้ปฏิบัติให้ถึงหลักเกณฑ์ ให้เป็นความจริง แต่พอคนที่ไม่ เป็น เพราะเราไม่รู้จริงใช่ไหม? เราก็ได้แต่ลุ่มๆ คล้าๆ พอลุ่มๆ คล้าๆ ก็ชี้โพรงให้ กระรอก ไอ้กระรอกก็เลยยืมแยมแจ่มใส โอ๊ย คึกคะนอง ผุงกระรอกไอ้โฮ คีใจมาก คู จิตๆ จนจิตยืมกันไปหมดเลย

ฉะนั้น เขาบอกว่าให้พูดถึงการคูจิตแบบกระจ่างตั้งแต่ต้นจนจบ ก็ชี้โพรงให้ กระรอกอีกกลุ่มหนึ่งใช่ไหม? ไอ้กระรอกที่ยังไม่คิดเหยื่อ มันจะรอกกินเหยื่ออีกรอบหนึ่ง ใช่ไหม? ไม่ต้อง นี่สิ่งที่ว่าคูจิตๆ มันก็คือปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิหลวงตา สอนไว้อย่างไร? ปัญญาอบรมสมาธิ คูจิตนี่คือปัญญาอบรมสมาธิ อบรมสมาธิ คูจิตนี้ จิต เห็นอาการของจิตเป็นมรรค สิ่งที่เกิดจากจิตที่เห็นอาการของจิตเป็นนิโรธเป็นอย่างไร? นี่พูดถึงการคูจิตนะ

ฉะนั้น เพราะถ้ามันพูดแล้วมันชี้โพรงให้กระรอก มันไม่ถูก นี่เวลาหลวงปู่มัน เวลาครูบาอาจารย์เราเทศน์ เห็นไหม ท่านเทศน์ว่าการ บางอย่างที่มีมันเป็นขั้นตอน เป็น ขั้นตอนที่ดีมันจะเปลี่ยนแปลง จิตมันจะได้ประโยชน์ ท่านบอกว่าสิ่งนี้ไม่พูด ข้ามไป ข้ามเลย เพราะว่าสิ่งนี้พูดไปแล้วมันเป็นคาบสองคม นี่จิตที่มันไม่เป็นธรรมมันจะจำสิ่งนี้ เป็นสัญญา พอจำเป็นสัญญา เห็นไหม นี่คูติในปัจจุบันนี้ ในท้องตลาด ยาที่ได้รับการ รับรองจาก อย. นี่ท้องตลาดเขาใช้กัน แล้วยาที่มันทำยาปลอม ไม่ได้รับ อย. เยอะแยะไป หมดเลย แล้วถูกด้วย ท้องตลาดนี้เคลื่อนไปหมดเลย

นี่ก็เหมือนกัน พูดถึงถ้าพูดไปนี่ยาที่ได้มีคุณภาพ แล้วไอ้คนที่มันฟังไปมันก็ไป หายาในท้องตลาด มันไปหายาตามความพอใจของมัน มันจะเป็นประโยชน์ไหม? นี่ไง หลวงปู่มัน ครูบาอาจารย์ท่านเทศน์นะท่านรู้ใจ คนที่เคยต่อสู้กับกิเลสมา จะรู้ว่ากิเลสมัน ร้ายกาจแค่ไหน? กิเลสมันจะแฉลบอย่างไร?

ฉะนั้น ท่านจะให้แต่คุณประโยชน์กับผู้ฟัง ท่านไม่ให้โทษกับผู้ฟัง แต่กิเลสมันก็ เป็นโทษ มันก็ไปล้วง ไปหยิบเอามาจนได้ ขนาดครูบาอาจารย์ท่านจะป้องกันไว้จะ ป้องกันไม่ให้เป็นโทษกับผู้ฟัง แต่ผู้ฟังมันก็เป็นโทษ เป็นโทษวันยังค่ำ ฉะนั้น ถ้ากิเลส

มันเป็นแบบนี้ แล้วเรายังไปชี้โพรงให้กระรอกอีกมันก็ไปหมดเลย แล้วมันก็เลยกลายเป็นศาสนาเลื่อนลอย ศาสนาไม่มีเหตุมีผล ศาสนามักง่าย ศาสนาจะเอาแต่ได้ แต่ไม่มีเหตุมีผลไง

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า “ทำอะไรถึงยกวิปัสสนา?”

เริ่มต้นจะพิจารณาอะไรก็แล้วแต่ กาย เวทนา จิต ธรรม ถ้าจิตเราไม่สงบมันเป็นสมณะหมด เป็นสมณะ ใครจะบอกว่าใช้ปัญญาเป็นวิปัสสนาๆ ไม่มีหрок มันเป็นวิปัสสนามาได้อย่างไร? วิปัสสนา วิปัสสนาญาณนี่มันเริ่มถอดถอน แล้วถอดถอนอะไรล่ะ? คนจะคานา คนจะปักกล้าคานาเขาต้องมิกล้า มีนา ไม่มีกล้าคานาอะไร? โถนาไม่เสร็จเลย ไม่มีกล้าเอาอะไรไปค้ำ แล้วค้ำมันจะมีต้นข้าวขึ้นมาได้อย่างไร? มันไม่มีหрок สมณะคือเตรียมที่นา เตรียมความพร้อมไว้หมด นี่วิปัสสนามิกล้า มีนา แล้วคานา แล้วต้นข้าวมันออกรวง ออกผลของมัน

ฉะนั้น สิ่งที่ว่ามันจะเป็นวิปัสสนาจิตมันต้องสงบ ถ้าจิตมันไม่สงบ มันใช้ปัญญาไปที่ปัญญาเพื่อความสงบ ถ้าพอจิตมันสงบใช่ไหม? สงบแล้วเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมนี้แหละ แต่ แต่เพราะจิตสงบ จิตสงบนะ เด็ก ให้เงินเด็กไป เด็กใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเด็ก ถ้าไม่มีสติปัญญา เงินนั้นจะให้โทษกับเด็กนั้น เด็กนั้นจะมีอันตรายกับเงินนั้นมาก แต่ถ้าเป็นผู้ใหญ่ใช้เงินจะเป็นประโยชน์หมด แล้วเงินนั้นผู้ใหญ่รู้จักเก็บ รู้จักรักษา เงินนั้นจะไม่ทำลายผู้ใหญ่

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตใจเรายังเป็นเด็กน้อย มันไม่เข้าใจสิ่งใดๆ เลย เห็นไหมถึงบอกกระรอกๆ ชี้โพรงให้มันด้วยมันจะเสียหายกันไปหมดเลย แต่ถ้ามันเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา จิตสงบ จิตมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา สมถกรรมฐาน จิตมีสมถกรรมฐานเป็นพื้นฐาน สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน ที่ตั้งของจิตดวงนั้น ที่ตั้งของบุคคลคนนั้น บุคคลคนนั้นมีหลักมีเกณฑ์ บุคคลคนนั้นใช้วิปัสสนาญาณนั้นเกิดขึ้นมา บุคคลคนนั้นจะได้เป็นพระโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี จนถึงเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา

นี่มันทำได้จริง แต่ แต่ต้องมีวุฒิภาวะ มีความเข้มแข็ง มีหลักมีเกณฑ์ของเรา แล้วเราจะไม่เสียไป ฉะนั้น เขาบอกว่า

ถาม : ขอให้หลวงพ่ช่วยอธิบายการดูจิตให้กระจ่างตั้งแต่ต้นจนสุดท้าย

หลวงพ่ : เฮ้อ เหนื่อย ไม่เอา เพียงแต่บอกว่าจะยกวิปัสสนาอย่างไร? วิปัสสนานะ วิปัสสนาก็เริ่มต้นเอาอย่างนี้แหละ ภาวนาไป ถ้าภาวนาได้มันก็ได้ ถ้าภาวนาไม่ได้ เราก็ฝึกหัดภาวนาของเราเพื่อให้เราเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา มันจะได้เป็นหลักเป็นเกณฑ์ เราก็อยากภาวนากัน เราอยากได้คุณธรรม เวลาโลกเขาหาเงินหาทองนะ เราชาวพุทธ หาเงินหาทองมากี่ใช้อยู่เพื่อดำรงชีวิต แต่เราอยากหาธรรมด้วยไง อยากหาธรรม

นี่พระต้องมีศีล มีธรรมเป็นสมบัติ โลกเขามีเงินมีทองเป็นสมบัติ นี่เราจะมีศีล มีธรรมในหัวใจเราเป็นสมบัติเนาะ เพราะเป็นพระถามมาด้วยเนาะ เอวัง